

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Sosiaalihuollon tulevaisuussuuntautunut ja kestävä sisällönohjaus

Aila-Leena Matthies

Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Vuosikymmenten takamatkalta terveydenhuollon kanssa identtiset ohjausrakenteet sosiaalihuollolle - vai edelläkävijäksi tulevaisuuden sisältöohjaukseen?

- Kompleksinen, ennakoimaton, muuttuva ja itseorganisoitumista korostava **toimintaympäristö** (kasvavat tietovirrat ja **kommunikaation keinot**, lisääntyvät riippuvuussuhteet)
- Ohjaus korostaa kokonaisvaltaista **toimintakulttuuria**, yhteistyötä, yhteisöllisyyttä, dialogisuutta, luottamusta.
- **Lähtökohtana** ovat alueiden, organisaatioiden ja kansalaisten tarpeet sekä toiminnan arvoperustaisuus.
- Ohjauksen **tietoperustaisuus**, yhteinen oppiminen ja kokeilukulttuuri
- Aikaisempaa **demokraattisempi rakenne**, joka konkretisoituu työskentelynä eri ryhmien kanssa (mm. Vartiainen 2020)

- TÄMÄN HETKEN OHJAUSAJATTELUSSA KOROSTUU:
  - tietoperustaisuus, strategisuus, vaikuttavuusohjaus => Kustannusvaikuttavuus, pois normi- ja resurssiohjauksesta
  - Selvityksen aineiston pohjalta odotetaan: selkeys, yhtenäisyys, kansallisesti yhdenmukaiset linjaukset, selvästi määritellyt vastuutahot, toimintatavat, rakenteet ja resurssit

Käypä sosiaalityö ja palveluvalikoimaneuvosto? (4, 5)

- Sosiaalityön vaikuttavuus perustuu kokonaisvaltaiseen sosiaalityö-nimiseen palveluun, jonka sisältö määrittyy tilannesidonnaisesti (laaja menetelmävalikko joustavasti ja tarpeenmukaisesti käytössä)
- Sosiaalityö ja sosiaalihoito eivät ole täysin pilkottavissa yksittäisiksi interventioiksi ja palveluvalikoimaksi
- Tilanteiden kompleksisuus ja ainutlaatuisuus edellyttävät avoimuutta, neuvottelua, yksilöllistä räätälöintiä, ja etenemistä asiakkaan omassa tahdissa <= profession harkintavalta
- Ihminen ympäristössään: ruohonjuuritason elinympäristön tuntemus, suhdeperustaisen työskentelyn erityisvaatimukset tuovat kustannusvaikuttavuutta (pyöröovesta paneutuvaan työhön)
- Muiden yhteistyökumppaneiden kuin terveydenhuollon vaikuttavuus; varhaiskasvatus, koulu, työvoima, kansalaisjärjestöt jne. Dynaamisesti rakentuvat monitoimijaiset palvelut ruohonjuuritasolla – hankala mallintaa?
- Rakenteellinen sosiaalityö ja yhteisötason toimintamuodot kaikkein vaikuttavimpia, mutta eivät asetu käypähoitoon ja palveluvalikkoon
- Osallistavat menetelmät ml kokemusasiantuntijuus, jaettu asiantuntijuus, monitoimijaisuus, kansalaistahot
- => **Nämä huomioitava käypä sosiaalityö ja palveluvalikoima-ajattelussa - etäännyttävä terveydenhuollon viitekehystä? (Missään muussa maassa sosiaalityötä ei ole liitetty osaksi terveydenhuollon viitekehystä)**

YTA-tason mielekkyys ja kustannusvaikuttavuus tulevan sosiaalihuollon sisältöohjauksessa? (6, 7, 8, 10)

- Onko riittävä näyttö th:n erikois- perusrakenteen myönteisestä vaikuttavuudesta vai 'vesipää'-ilmiöstä?
- YTA/ERVA/ 'Piiri' –ajattelun kaikuja menneisyydestä: 1. kivijalkana perus-erikoissh- autoritaarinen hierarkia, jota emme sh:oon toivo, 2. maantieteelliset 'piirirajat' joilla ei nykysisältöohjauksessa merkitystä ja sh:n TKKIn kannalta epärelevantteja (ei vastaavaa yliopistorakennetta), 3. sosiaalihuollon kuromaton takamatka ja alisteinen asema, =< henk.koht en usko että sosiaalihuolto koskaan saavuttaisi sille kuuluvaa arvostusta YTA-rakenteissa. Koulutettujen sosiaalityöntekijöiden sirottelu perustyöstä hallinnollisiin erityistehtäviin lisääntyisi?
- **Takamatkan umpeenkurominen ei ole taloudellisesti eikä osaajaresurssina mahdollista, on otettava etumatka!**
- Sosiaalihuollon muutamien erityispalvelujen järjestäminen YTA-tasolla mielekästä, mutta eivät legitimoisi sisältöohjauksen rakentamista YTA:lle, => YTAn ohittaminen modernisaatioloikalla?
- Kv-vertailussa Suomen väestöpohjaan ja tulevien osaajaikäluokkien kokoon suhteutettuna moninkertainen hierarkia on liian raskas, kestäisi liian kauan saada toimivaksi, koska aloitetaan ihan alusta
- Korostaisi asiantuntijavaltaista ja epädemokraattista hallintaa, joka etääntyy kansalaisten arjesta, syventää polarisaatiota ja luo lisäpohjaa ääriliikkeille?
- Ainoa vahva peruste YTA-tasolle: sosiaalityön on oltava siellä missä on valtaa? Onko näin oltava?

HVA + valtakunnallinen sisältöohjaus

- Sosiaalihuollon dialoginen tiedonmuodostus ja kehittämistyö tapahtuvat ruohonjuuritasolla, (ei erityistason kiinnisissä olosuhteissa), josta sitä on (kustannus)vaikuttavinta jalostaa ja jakaa suoraan valtakunnallisesti
- Sosiaalihuollolla on TKKI-sisältöinä paljon kurottavaa: esimerkiksi päihde- ja mielenterveystyö, gerontologinen sosiaalityö, jälkihuolto, vammaissosiaalityö, maahanmuuttajatyö, aikuissosiaalityö ja kuntouttava sosiaalityö. Näissä tarvitaan välitöntä yhteyttä HVA-kenttään. Asiakkailta ja työntekijöiltä oltava oikeus suoraan saada valtakunnallisesti parasta tietoa, ei ripoteltuna YTA:n rakenteiden kautta
- Yhteys perusterveydenhuoltoon, monitieteisiin ja –ammattillisiin (transdisiplinaarisiin) rakenteisiin HVA:lla
- Erikoissosiaalityöntekijöiden vaikuttavin paikka HVA:lla ja valtakunnallisessa TKKI-toiminnassa
- **Tulevaisuussuuntautunut ja (kustannus)vaikuttavampi sisältöohjaus: litteä hierarkia, vahva HVA professio+TKKI-rakenne + valtakunnallinen verkostomainen sisältöohjaus**
- valtakunnan tason erikoisosaamisverkosto (vrt. LAPE, ERKO-koulutus, Asiakas- ja potilasturvallisuuskeskus, vaikuttavuustutkimuksen verkostot) , temaattiset tapahtumat
- Valtakunnallinen VTR-ohjelma ja –rahoitusmalli, SosNet, Erko- ja tohtorikoulutus, osaamiskeskusverkosto, järjestöyhteistyö, kansainväliset TKKI-rakenteet myös kansallisesti rakentuneita
- Vastaa paremmin uusien johtamis- ja organisaatioteorioiden tunnistamia tarpeita (joilla on historialliset juurensa sosiaalityössä, mm. Mary Parker Follett)